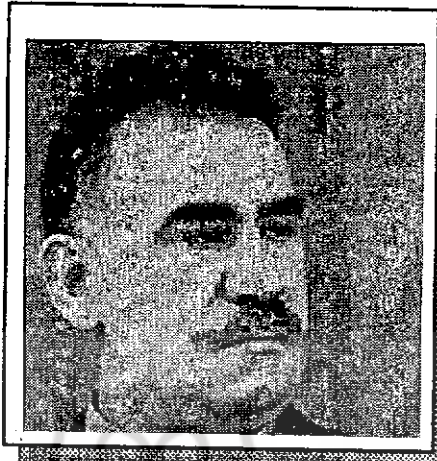

اوجالان، زیر شکنجه و محروم از عدالت

نوشته کندیال نزان*

عبدالله اوجالان

مرا وحشت زده کرده بود». این افشاگری وکیل دادگستری، تهدید به مرگ را برایش به ارمغان آورد. سه وکیل دیگر اوجالان دستگیر، متهم و محکوم شدند. روز ۳۰ آوریل زیر نگاه بی تفاوت دادگاه امنیت دولتی در آنکارا، وکیلان اوجالان بارانی از اشیاء گوناگون را بر سروروی خویش دریافت کردند. هنگام خروج، پلیس‌هایی که مأمور حفاظت آنها از «داوری مردمی» بودند، ایشان را در یک وانت پوشیده، از محل دور کردند و در تمام طول مسیر در حالیکه سرودهای نژادپرستانه گرگهای خاکستری را می‌خواندند، وکیلان را کتک زدند. شش وکیل اجباراً در بیمارستان بستری شدند.

عبدالله اوجالان، که در باره‌اش آرای متضادی وجود دارد، طولانی‌ترین شورش کردها در تاریخ جمهوری ترکیه را رهبری کرده است. نزدیک به پانزده سال است که هواداران اوجالان در یک دوجین از استانهای ترکیه با ارتش آن کشور که یکی از ورزیده‌ترین ارتشهای ناتو است، درگیرند. رویدادهای روزهای اخیر نشان می‌دهد که این جنبش چریکی، هر چند که از دید سیاسی و نظامی ناتوان شده، و علیرغم دستگیری رهبرش، همچنان حیات دارد و به فعالیت خود ادامه می‌دهد.

هر چند دخالت دادگاه اروپایی حقوق بشر سبب شد که وکلای اوجالان از دو دیدار هفتگی، هر یک به مدت حداکثر یکساعت، بهره‌مند شوند، ولی هر بار دو نگهبان بر گفتگوهایی که از اول تا آخر ضبط و فیلمبرداری می‌شود، نظارت می‌کنند، بی آنکه امکان هیچ نوع مشاوره خصوصی برای آماده کردن دفاع یا مبادله مدارک پرونده چهارده هزار برگی اتهام، وجود داشته باشد. پرونده‌ای که وکیلان اوجالان نتوانستند تا ده روز پیش از شروع محاکمه به آن دسترسی پیدا کنند. هاسیب کاپلان هماهنگ‌کننده اصلی وکلای مدافع اوجالان، عدم تطبیق دادگاه امنیت دولتی ترکیه با ضوابط دادگاه اروپایی حقوق بشر در باره محاکمه عادلانه را یادآوری کرد و گفت: «... نزدیک به بیست سال است که من در برابر دادگاه امنیت دولتی از متهمان دفاع می‌کنم. من از پرونده‌های سیاسی دشوار، مانند پرونده نمایندگان حزب دموکراسی (DEP) دفاع کرده‌ام. ولی هرگز تجاوزی چنین گسترده و پیشرفته به حق دفاع را ندیده بودم. در هر دیدار با موکل، پنج بار ما را جستجو می‌کنند، و ما می‌دارند حتی کفش و جورابمان را در آوریم تا ما را تحقیر کنند و از ادامه کار باز دارند. من از دولت و پارلمان دعوت می‌کنم

در نخستین روزهای بازداشت اوجالان، امنیتی‌های ترک او را به روش خویش «عمل آوردند». شهردار پیشین دیاربکر، مهدی زانا، که جمعا پانزده سال به اتهام سیاسی در زندانهای ترک بسر برده است، در شهادت کوبنده‌اش در کتاب «زندانی شماره ۵» برخی از این روشها را افشاء می‌کند. بویزه روشی را که پیش از بازدید هیأت‌های خارجی، یا حضور در برابر دادگاه، زندانی را زیر سخت‌ترین شکنجه‌ها قرار می‌دهند تا در برابر آنها تأیید کند که مورد هیچ نوع فشار جسمی و روحی قرار نگرفته است. کمترین لغزش از این دستور سبب می‌شود که زندانی به سخت‌ترین شکل تنبیه شود.

روز ۲۴ فوریه، در نهمین روز بازداشت اوجالان، یک وکیل دادگستری - آقای اوکجو اوغلو - سرانجام توانست دیدار کوتاهی به مدت ۲۰ دقیقه با او داشته باشد. این ملاقات در حضور یک بازجو، یک منشی و دو افسر امنیتی انجام شد. این وکیل سپس شهادت داد که: «موکل خود را گیج، ناتوان و زیر تأثیر مواد مخدر یافته است. ما نتوانستیم لحظه‌ای دو به دو با یکدیگر گفتگو یا کوچکترین یادداشتی رد و بدل کنیم. حضور افسران امنیتی نقابدار

امروز دیگر می‌دانیم که این آمریکائیا بودند که نخست با وارد آوردن فشار روسیه، ایتالیا و دیگر کشورهای اروپایی را از دادن پناهندگی به رهبر شورشیان کرد باز داشتند و سپس دولت‌های یونان و کنیا را مجبور کردند تا او را از سفارت یونان بیرون بکشند و به کماندوهای ترکیه که خود را به محل رسانده بودند، تحویل دهند.

برخی منابع تأیید می‌کنند که واشنگتن در مقابل این لطف به متحد وفادار خود، ترکیه، از آنکارا قول گرفته بود که روند حل سیاسی مسئله کرد را آغاز کند، زیرا تصویر بسیار تیره ترکیه در خارج، مانع پیوستن ضروریش به [اتحادیه] اروپا می‌شود. روشنفکران و سیاستمداران هوادار اروپا در ترکیه، امیدوار بودند، از پرونده اوجالان یک «فرصت طلایی» برای دگرگون کردن بدنامی دادگستری ترکیه بسازند و این امید را تقویت کنند که حکومت قانون، رفته رفته در ترکیه پا می‌گیرد. به باور آنها جامعه ترک اکنون به اندازه کافی نیرومند شده است تا بتواند قواعد یک محاکمه عادلانه و منطبق با ضوابط غربی را محترم بشمارد. این آوای ضعیف خوشدلان، بسیار زود در میان سرو صدای گوشخراش غلطک سنگین ماشین جنگی دستگاه امنیتی و دادگاه امنیت دولتی ترکیه خفه شد.

فورا مداخله کنند وگرنه ما از دفاع خودداری می‌کنیم».

بولنت اجوبیت نخست وزیر ترکیه، این امید را برانگیخت که محاکمه اوجالان تا اصلاح دادگاه امنیت دولتی، که کانون وکلای ترکیه، برجیده شدن کامل آنرا مرتباً درخواست می‌کند، به تعویق خواهد افتاد.

با امید به اینکه در پاسخ به درخواست دولت غیرنظامی، دادگاه محاکمه را به تعویق خواهد افکند، آقای کاپلان و همکارانش در جلسه ۳۱ مه حضور یافتند ولی امیدهایشان به محض رسمیت یافتن جلسه بر باد رفت.

چند تن از وکیلان بلافاصله خود را کنار کشیدند تا «با حضورشان به دادگاه نمایش مشروعیت ندهند» و فهرستی از ۲۲ مورد اصلی زیر پا گذاشتن قانون را منتشر کردند که از عدم انطباق محل و شرایط بازداشت و بازجویی متهم توسط نیروهای ویژه امنیتی و سرویسهای اطلاعاتی به دور از هرگونه نظارت دادگستری، تا عدم صلاحیت منطقه‌ای دادگاه امنیت دولتی آنکارا، حتی با قوانین ترکیه را، در بر می‌گیرد.

روشن است که رعایت حق دفاع، تغییری در حکم نهایی که پیشاپیش از سوی مقامات بالای کشوری و لشگری ترکیه اعلام شده است، نمی‌دهد.

دادگاه امنیت دولتی که زیر نظارت آنچه که محجوبانه «ژرفای دولت» می‌نامند - یعنی هسته‌ای سخت متشکل از ستاد ارتش، دیوانسالاران، سرویس امنیتی MIT، وزیران کشور و امور خارجه - عمل می‌کند، از قضات ناسیونالیست افراطی تشکیل شده است که مانند ماشینی برای خرد کردن مخالفان بکار می‌رود. از کودتای نظامی ۱۹۸۰ تاکنون، دادگاههای امنیت دولتی ترکیه چهار صد هزار محاکمه انجام داده‌اند که عمدتاً علیه کردها بوده است و همچنین علیه اسلامگرایان، کمونیستها و آزادیخواهان ترک که ایدئولوژی رسمی دولت، یعنی «ناسیونالیسم آتاتورک» را زیر سؤال می‌برند.

علاوه بر اینها، دادگاهی که اوجالان را محاکمه می‌کند از قاضیانی تشکیل شده است که در سال ۱۹۹۴ لیلیا زانا و سه نماینده دیگر پارلمان ترکیه را به جرم ابراز عقیده به پانزده سال زندان محکوم کرد. در چنین شرایطی اگر همان حقوق محدود دفاع رعایت می‌شد، محاکمه اوجالان به محاکمه سیاست ترکیه در قبال کردها تبدیل می‌گردید و در کنار پنجهزار تن بستگان قربانیان ترکی جنگ، سرنوشت بیست و شش هزار کرد، اعم از مبارز PKK و غیرنظامی، که توسط نیروهای ترکیه کشته

شده‌اند نیز مورد توجه قرار می‌گرفت و درخواست می‌شد که اسرار قتل چهار هزار و پانصد روشنفکر کرد که به دست شبه نظامیان ترک کشته شده‌اند، صدها آزادیخواه کرد و ترک که ناپدید شده‌اند، ویرانی چهار هزار روستای کردنشین بوسیله ارتش ترکیه و آوراگی اجباری سه میلیون غیرنظامی کرد، فاش شود. دولت ترکیه بسیار زود، به جای مدعی، خود را در جایگاه متهم به شکنجه، آدمکشی، جنایت جنگی و آواره‌سازی جمعی می‌یافت.

آنکارا نگران از اینکه به جای اوجالان خود را در جایگاه متهم بیابد، سرسختانه با محاکمه‌اش در اروپا مخالفت کرد و اکنون همه تلاش خود را به کار می‌برد تا این «لغزش» در کشور خودش اتفاق نیفتد.

تنها نگه‌داشتن رهبر PKK در جزیره‌ای دور از دسترس رسانه‌های گروهی و وکلای دادگستری، و تکمیل پرونده شورش به این گستردگی در مدتی کمتر از سه ماه، همگی از منطق یک سرهم‌بندی سریع پیروی می‌کند. دادگستری ترکیه که شورش کردها را از هر

محتوای سیاسی و ملی تهی می‌داند، رهبر این شورش را به «قاتل کودکان شیرخوار و ابزار دست یک تبه‌وطنه بین‌المللی» تنزل داده و او را به عنوان یگانه مسئول ۳۱۰۰۰ کشته و صدمیلیارد دلار خسارت جنگی بر صندلی اتهام نشاند است.

برای ترکیه کفافی است که دشمن شماره یک را بطور سمبولیک در یک قفس نشیسه‌ای به بند بکشد و این ابلیس را که مسئول همه بدبختیهای جامعه ترک است در جریان یک محاکمه تشریفاتی تلویزیونی در هم بشکند و طلسمش را باطل کند تا انتقام ملت هشیار ترک گرفته شود و از ترس و خشم و تحقیر آزاد گردد! در این نمایش که بدقت طراحی شده، اوجالان نمی‌بایستی در هیچ لحظه‌ای آزادانه با

یک همبند (دلیل تنهایی کاملش) یا وکیل ارتباط داشته باشد تا اسرار درهم شکستگی و رفتار شگفت‌انگیزش کاملاً محفوظ بماند.

سرویسهای امنیتی ترک، اوجالان را واهی دارند هرچه آنان می‌خواهند بگویند تا پیش از مرگ فیزیکی، او را از نظر سیاسی بکشند و در دید هوادارانش بی‌اعتبار کنند و به کردها بقبولانند که اعتراض به وضعیتشان در برابر دولت نیرومند ترکیه که از سوی متحدان نیرومندتر پشتیبانی می‌شود، بیهوده است.

با اینحال، مرگ اعلام شده اوجالان در پایان این محاکمه شگفت‌انگیز، مسئله‌ی کرد را در ترکیه حل نمی‌کند. این محاکمه شکاف میان ترک و کرد را ژرفتر خواهد کرد و اوج گرفتن خطرناک ناسیونالیسم را در منطقه تشدید می‌کند.

مأخذ: روزنامه فرانسوی لیراسیون - ۷ ژوئن ۱۹۹۹

* کندال نزان (Kendal Nezan) رئیس انستیتی کرد پاریس است.

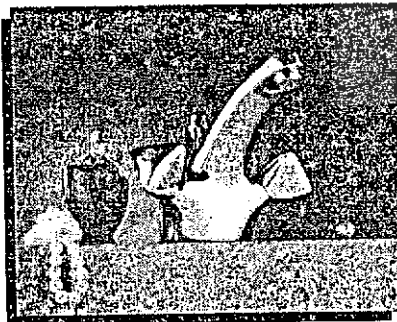

شیرینه

شرکت تولیدی شیرآلات بهداشتی

(سهامی خاص)

با سی سال تجربه در زمینه تولید و بهره‌گیری از تکنولوژی برتر و دانش روز تولیدات خود را با تکیه بر:

○ کیفیت برتر
○ رعایت کلیه نکات فنی
○ تنوع و زیبایی
○ مهر استاندارد

در تمام اینها ما با شما هستیم به بازارهای داخل و خارج عرضه می‌نماییم

دفتر مرکزی: میدان ونک، خیابان ملاصدرا، شماره ۹۲

تلفن: ۰۸۰۳۲۴۵۵ - ۰۸۰۳۶۹۴۴، فاکس: ۰۸۰۳۶۱۹۷

کارخانه: خیابان دماوند، خیابان سازمان آب، شماره ۱۴

تلفن: ۰۸۱ - ۷۳۴۹۶۷۸، فاکس: ۷۳۳۴۹۴۳